

Obsah

Úvod	1
Přírodní poměry	1
Povrch a podnebí	1
Povrch	1
Podnebí	2
Rostlinstvo a zvířena	2
Rostlinstvo	2
Dějiny Austrálie	2
Obyvatelstvo a státní zřízení	3
Státní zřízení	3
Jazyk	4
Náboženství	4

Úvod

Austrálie je federací šesti států, dvou pevninských a dalších ostrovních teritorií. Mezi svazové státy patří Queensland na severovýchodě, Nový Jižní Wales a Viktorie na jihovýchodě, Jižní Austrálie na jihu, Západní Austrálie, zaujímající západní třetinu kontinentu, a Tasmánie – ostrovní stát na jih od Viktorie. K pevninským teritoriím patří Severní teritorium (severní a střední Austrálie) a Území hlavního města Canberra v Novém Jižním Walesu. Ostrovních teritorií je obydleno jen několik. Austrálie je jedním z největších světových exportérů surovin. Jejich významným odběratelem je průmyslově velmi vyspělé, ale na přírodní zdroje chudé Japonsko. Vlastní průmyslová výroba Austrálie trpí silnou konkurencí sousedních států jihovýchodní Asie.

Přírodní poměry

Australský ostrovní kontinent omývají vody Indického oceánu (na severu Arafurské a Timorské moře, na jihu Velký australský záliv), Tasmanova a Korálového moře Tichého oceánu. Jeho pevninská část je téměř tak velká jako Spojené státy bez Aljašky. Jako celek je tento kontinent nejméně hornatý a také nejsušší na celém světě; téměř třetinu jeho povrchu zaujímají pouště, ale i ostatní území je dosti suché.

Povrch a podnebí

Povrch

Povrch Austrálie tvoří tři základní orografické oblasti: Velká západoaustralská plošina zaujímající přes polovinu země, Středoaustralská pánev a východní hornatina Velkého předělového pohoří.

Velká západoaustralská plošina je vcelku jednotvárná, členitější oblasti představují vysočina Kimberley a Arnhemská země na severu a MacDonnellovo a Musgraveovo pohoří uprostřed kontinentu. Plošina se zvedá od západního pobřeží a pak mírně klesá k východu do „rudého středu“ kontinentu, pojmenovaného podle výrazně rudohnědého zbarvení půdy. Mezi okrajem plošiny a Musgraveovým pohořím se tyčí největší skalní monolit na světě – Ayersova skála, známá také pod svým původním domorodým názvem Uluru; měří po obvodu 10 km, je přes 300 metrů vysoká a na slunci opticky mění barvu.

Středoaustralskou pánev tvoří tři rozsáhlé artéské, často slané pánve oddělené od sebe nízkými hřbety; každá z nich je bohatou zásobárnou podzemní vody. Největší je Eyreova pánev odvodňovaná do Eyreova jezera v jejím jihozápadním cípu. Plošně nejmenší Murrayovou pánví protékají dvě nejdelší a hospodářsky nejvýznamnější australské řeky – Murray a její přítok Darling. Na východ od Středoaustralské pánve se povrch zvedá k Velkému předělovému pohoří a pak poněkud prudčeji spadá k pobřežním nížinám, které soustřeďují více než polovinu obyvatelstva země. Od severního Queenslandu až na jižní pobřeží Viktorie se horská pásma táhnou rovnoběžně s pobřežím a pak se znovu objevují na Tasmánii. V nejvyšší části, tzv. Australských Alpách, na jihovýchodě přesahují výšku 2000 metrů. Na jihu západně od Sydney se zvedají Modré hory. Střední část je nízká, vyšších výšek (přes 1500 m) dosahuje pohoří na severu u města Cairns. Paralelně s pobřežím Queenslandu se táhne největší korálový útvar na světě – Velký bradlový útes, který v délce asi 2300 km sahá až k Nové Guineji. Australská pevnina je geologicky poměrně stabilní, naopak oceánská teritoria tvoří četné mladé ostrovy sopečného původu.

Podnebí

Podnebí se mění se zeměpisnou šířkou od tropického až k mírnému. Nejchladněji je v horách na jihovýchodě a na Tasmánii – jsou to jediná místa, kde pravidelně sněží. Leden a únor obvykle bývají nejteplejší měsíce; letní období se prodlužuje směrem k severu. Nejzazší sever, nejbližší u rovníku, vykazuje vysoké teploty po celý rok. Aridní a semiaridní oblasti západní a střední Austrálie mají dlouhé periody sucha. V pánvi Eyreova jezera často ročně nenaprší ani 150 mm srážek. Naproti tomu Arnhemská země na severním pobřeží a severovýchodní Austrálie mají vlhké monzunové klima. Severozápadní a východní pobřeží sužují občasně záplavy a tajfuny. Na severním a jihovýchodním pobřeží a na Tasmánii roční průměrný úhrn srážek přesahuje 2000 mm, v Queenslandu i 3000 mm.

Řeka Murray a její přítoky napájené vydatnými srážkami ve Velkém předělovém pohoří poskytují vodu většině zavlažované půdy v zemi. Podzemní voda artéských pánví je životně důležitým zdrojem umožňujícím život obyvatel a chov dobytka, zejména v suchém vnitrozemí. Velká část území Austrálie je bezodtoká.

Rostlinstvo a zvířena

Rostlinstvo

Původní lesy a křoviny se vyskytují převážně na severním a východním pobřeží a podél vnitrozemských vodních toků. Charakteristickými stromy Austrálie jsou blahovičníky (eukalypty) a trnovníky (akácie). Směrem do vnitrozemí s přibývajícím ariditou přechází krajina v savany (buš) a křovinaté porosty, polopouštní a pouštní formace.

Rozsáhlé oblasti původních porostů byly vymýceny pro stavební dřevo, získání orné půdy, často na jejich místě byly vysázeny dovezené užitkové druhy. Původní rostlinstvo v některých oblastech kontinentu mizí vinou milionových stád pasoucího se dobytka a cizorodých plevelů zavlečených do země s evropskými obilninami.

Zvířena

Zvířena je vesměs endemická. Většina původních savců jsou vačnatci, mezi něž patří klokani, medvídkovité koaly, vombati a vačice, jejichž mláďata se rodí po velmi krátké době a dorůstají pak v matčině břišním vaku. Ještě neobvyklejší jsou savci z řádu ptakořitných, zastoupení dvěma druhy:

ptakopysky a ježurami, které kladou vejce a kojí mláďata. Většinu rozmanitého australského ptactva tvoří endemické druhy, např. běhavý pštros emu hnědý nebo ledňák obrovský. Zcela chybějí šelmy.

Tyto živočišné druhy stejně jako původní rostlinstvo mohou jen stěží obstát v konkurenci se zvířaty a organismy, které sem přivezli Evropané. Divoký pes dingo je jediným zvířetem, které přišlo s původními obyvateli kontinentu. V Austrálii žije také jinde nevídané množství druhů jedovatých plazů a pavouků.

Dějiny Austrálie

Prvními přistěhovalci do Austrálie zřejmě byli její současní domorodci – australští černoši, kteří sem přišli z jihovýchodní Asie někdy před 40 000 lety. Živili se lovem a sběrem a životní prostředí kontinentu ovlivňovali jen nepatrně. Dnes, po dvou stoletích evropské kolonizace, původní životní prostředí Austrálie utrpělo nenapravitelné škody.

Prvním Evropanem, který v březnu 1606 prokazatelně spatřil australskou pevninu, byl holandský kapitán Willem Jansz. Španěl Luis Vaez de Torres sice o několik týdnů později proplul průlivem, který dnes nese jeho jméno, ale je téměř jisté, že Austrálii vůbec nespatriil. Tuto oblast zmapovalo až několik pozdějších holandských mořeplavců. Tasmánie se původně jmenovala Van Diemenova země; nazval ji tak Abel Tasman (asi 1603–59), který ji objevil v r. 1642. Na Tasmánii byla přejmenována až v r. 1855. Další průzkum zde provedl britský mořeplavec James Cook (1728–79), který roku 1770 objevil a pojmenoval Botanický záliv v Novém Jižním Walesu.

Britští zločinci odsouzení k vyhnanství byli v tomto období dopravováni do Ameriky, ale když vypukla americká válka za nezávislost (1775–83), byla zapotřebí nová trestanecká kolonie. Britská vláda pro ni nejprve vybrala Botanický záliv a později severnější Port Jackson, z něhož se později vyvinulo Sydney. Tasmánie, Queensland, Viktorie a Západní Austrálie byly původně také trestaneckými koloniemi. Deportace odsouzených vězňů skončily až v r. 1868.

Prudký rozvoj chovu ovcí v 30. letech 19. století vytlačil původní obyvatele z jejich historických území. Objevení zlatých dolů v Novém Jižním Walesu a ve Viktorii v letech 1851 a 1852 vyvolalo nové vlny přistěhovalců. Demonstrace horníků proti vysokým licenčním poplatkům a za přiznání hlasovacího práva byly r. 1854 poblíž Ballaratu ve státě Viktorie potlačeny vojskem. Šest samosprávných kolonií v r. 1901 založilo federaci Australský svaz s parlamentem v Melbourne. V r. 1911 bylo z Nového Jižního Walesu vyčleněno teritorium australského hlavního města, na němž začala vyrůstat nová federální metropole Canberra. Parlament v ní poprvé zasedal v r. 1927.

Za 1. světové války bojovaly australské jednotky po boku Britů. Austrálie byla podobně jako Británie v 30. letech těžce postižena světovou hospodářskou krizí, ale po vypuknutí 2. světové války opět přispěla Británii na pomoc. Po japonském útoku na havajský přístav Pearl Harbor se v r. 1941 rozpoutaly dlouhé a těžké boje o kontrolu nad Tichým oceánem, které sblížily Austrálii se Spojenými státy.

Po válce vzrostl vývoz zemědělských produktů a mnoho měst prožívalo nové období rozkvětu. Nové vlny přistěhovalců z Evropy oslabovaly australské svazky s Británií. Přetrvávaly však také rasové předsudky vůči australským domorodcům. Původní obyvatelé až do r. 1962 neměli občanská práva a do sčítání obyvatelstva byli poprvé zahrnuti až v r. 1971.

Obyvatelstvo a státní zřízení

Státní zřízení

Austrálie je federativní stát, formálně konstituční monarchie. Hlavou státu je britská královna zastupovaná generálním guvernérem. Nejvyšším zákonodárným sborem je dvoukomorový parlament: dolní komora- Sněmovna reprezentantů má 148 poslanců volených na tři roky, horní komoru – Senát tvoří 76 senátorů volených na šest let. Federální parlament i vláda v čele

s ministerským předsedou, vzešlá z obou komor parlamentu, mají sídlo v Canbere.

Austrálie má třístupňový systém vlády a veřejné správy: federální parlament, šest parlamentů svazových států a kolem 900 místních úřadů státní správy.

Severní teritorium se stalo samosprávnou jednotkou v r. 1978 a Území hlavního města Canberry v r. 1989. Šest zámořských teritorií nemá vlastní samosprávné orgány. Austrálie je plně nezávislým státem v rámci Britského společenství národů; udržuje pevné tradiční svazky s Velkou Británií.

Obyvatelstvo

Většina z téměř 18 milionů Australanů je evropského, zejména britského původu. Původní obyvatelé – Austrálci představují jen 1,5 % veškeré populace a dalších 5,3 % tvoří buď rodilí Asiaté nebo občané asijského původu.

Snahy zvýšit počet obyvatel vedly po 2. světové válce k podpoře přistěhovalectví bělochů z evropské pevniny. Australská vláda teprve v r. 1973 formálně vyhlásila ukončení diskriminační imigrační politiky „bílé Austrálie“, což značně ovlivnilo charakter přistěhovalectví v následujících letech.

Trvalá chudoba, chatrné zdraví a nedostatek vzdělání posilovaly nedůvěru domorodců ke společnosti ovládané bělochy. Federální vláda až v r. 1976 uznala nároky Austrálců na jejich půdu a v částech Severního teritoria jim udělila právo na volnou držbu pozemků. Některé svazové státy pak následovaly jejího příkladu. Téměř všechny z 260 původních jazyků zmizely; zachovalo se jich jen velmi málo. Po celé Austrálii se dnes užívá angličtina. Téměř polovinu věřících tvoří protestanté, 1/4 římská katolíci.

Většina populace žije ve městech na pobřeží, 6 největších aglomerací (Sydney, Melbourne, Brisbane, Adelaide, Perth a Canberra) soustřeďuje téměř 70 % obyvatel země. Vnitrozemí je osídleno minimálně (méně než 1 obyvatel na km²).

Jazyk

Podrobnější informace naleznete v článku Jazyky Austrálie.

I když Austrálie žádný úřední jazyk nemá, tak je zde pevně zakotvena angličtina de facto jako národní jazyk. Její nejpoužívanější formou je australská angličtina, což je dialekt, který se od angličtiny ve zbytku světa liší jak výslovností, tak slovní zásobou. Podle sčítání lidu z roku 2016 se v Austrálii mluví kromě angličtiny více než 300 jazyky. Zjistilo se, že 72,7 % australských domácností používá pouze angličtinu. Druhým nejrozšířenějším jazykem je standardní čínština (2,5 %), následovaná arabštinou (1,4 %) a kantonštinou (1,2 %).[33]

Když do Austrálie poprvé přijel James Cook, byl počet jazyků původních obyvatel více než 250. Do dnešní doby se jich uchovalo něco přes 100, z toho méně než 20 je stále aktivně používáno.

Australské domorodé jazyky mají okolo 50 000 mluvčích, což je méně než pětina australské domorodé populace. Mezi nejpoužívanější australské domorodé jazyky patří jazyk Západní pouště a warlpiri. Naprostá většina australských domorodých jazyků patří do velké jazykové rodiny pama-nyunganských jazyků, na severu Austrálie ale existují další menší jazykové rodiny (například garawanské jazyky nebo nyulnyulanské jazyky).[34] Domorodci z Torresových ostrovů používají dva domorodé jazyky: kalaw lagaw ya (patřící dok pama-nyunganským jazykům) a meriam (patřící do rodiny východních trans-Fly jazyků, jedné z rodin papuánských jazyků). Původní jazyky Tasmánců vymřely, potomci Tasmánců vyvíjejí nový, umělý jazyk vycházející z původních tasmánských jazyků, který se nazývá palawa kani. V Austrálii se používají dva kreolské jazyky na bázi angličtiny: australská kreolština, kterou mluví Aboridžinci, a kreolština Torresovy úžiny. V Západní Austrálii se používá také smíšený jazyk Broome Pearling Lugger Pidgin. V Austrálii také vznikly zcela nové dialekty některých evropských jazyků, jedná se o dialekt němčiny z údolí Barossa nebo Il-Maltrajan (maltralian), varianta maltštiny rozšířená mezi Malťany v Austrálii.[35][36]

Náboženství

Anglikánská katedrála sv. Pavla v Melbourne

Při posledním sčítání lidu v roce 2006 se 64 % obyvatel prohlásilo ke křesťanství. Nejvíce obyvatel se přihlásilo ke katolické církvi – 25 %, včetně východních katolíků, jimiž jsou:

Chaldejští katolíci: Eparchie sv. Tomáše Apoštola v Sydney, která vznikla v roce 2006, v roce 2010 měla 32 000 členů. Počet věřících narůstá: 2014 – 39 000 členů, 2015 – 35 000 členů.

Maronité: Eparchie sv. Marona v Sydney, 1990 – 125 000 členů, jejich počet narůstá: 2000 – 160 000, 2010 – 150 000, 2014 – 154 500, 2015 – 150 000.

Syromalabarští katolíci v Indii: Eparchie sv. Tomáše v Melbourne, vznikla v roce 2013, v roce 2015 měla 50 000 členů.

Řeckokatolíci-melchité: Eparchie sv. Michaela v Sydney, 1990 – 40 000 věřících, počet narůstá: 2000 – 45 000, 2010 – 50 000, 2014 – 52 000, 2015 – 52 900.

Ukrajínští řeckokatolíci: Eparchie sv. Petra a Pavla v Melbourne, v roce 1990 měla 25 000 členů, v roce 2015 už 33 100 členů.

Působí zde i Personální ordinariát Naší Paní (tj. Panny Marie) Jižního kříže pro římské katolíky anglikánského ritu (bývalé anglikány), který vznikl 15. června 2012. V roce 2012 měl 300 věřících a 7 kněží ve 4 farnostech, jejich počet však narůstá: V roce 2013 měl 1 000 věřících a 8 kněží ve 4 farnostech, v roce 2014 již 2 000 věřících a 14 kněží v 11 farnostech. Ordinářem je od 15. června 2012 Harry Entwistle (narozen 31. 5. 1940).

K anglikánské církvi se hlásí 17 % obyvatelstva (asi 19 % protestanti, celkem včetně mormonů a jehovistů) a asi 3 % jsou pravoslavní, včetně např. syrských jakobitů (miafyzit. vyznání) – patriarchální vikariát – arcidiecéze Austrálie, má 7 farností a jednu farnost na Novém Zélandu. K nekřesťanským náboženstvím se přihlásilo 7 % lidí, nejvíce k buddhismu a islámu, 22 % obyvatel se označilo jako "bez vyznání" a 10 % odmítlo na otázku o svém vyznání odpovědět (vyznání nezjištěno).[37] Nedělní bohoslužby vykazují (pravidelnou) návštěvu okolo 7,5 % obyvatel (polovina z toho připadá na katolické bohoslužby).

Kultura

Nejocetovanějším architektem je nositel prestižní Pritzkerovy ceny Glenn Murcutt (narozen v Anglii).[39] Dvě významné australské stavby byly zapsány na seznam světového kulturního dědictví UNESCO. První je budova Opery v Sydney, patrně nejikoničtější stavba v zemi, již dostavili roku 1973 podle návrhu dánského architekta Jorna Utzona. Druhou je Královská výstavní budova v Melbourne navržená pro mezinárodní výstavy v letech 1880 a 1888. Jejím autorem byl Joseph Reed. Krom toho jsou na seznamu australské historické káznice.[40] Unikátním urbanistickým celkem je hlavní město Canberra, které na začátku 20. století vyprojektoval americký architekt Walter Burley Griffin, jako vzorové město prérijní architektury, plné zeleně.

Nejvýznamnějším australským malířem byl Sidney Nolan.

Od roku 2006 byl australským občanem i spisovatel a nositel Nobelovy ceny za literaturu John Maxwell Coetzee. Dalším literárním nobelistou byl Patrick White. Významnou představitelkou feminismu byla spisovatelka Germaine Greerová. Ke klasikům australské literatury patří Pamela Lyndon Traversová, která stvořila postavu chůvy Mary Poppinsové, populární zvláště v anglosaském světě. Ke známým autorům patří i Colleen McCulloughová, Peter Carey, Richard Flanagan, nebo autor Schindlerova seznamu Thomas Keneally. V žánru sci-fi se prosadil Greg Egan.

Filmový scenárista John Farrow získal roku 1957 Oscara za scénář k filmu Cesta kolem světa za 80 dní. Také mnozí australští herci získali světový věhlas v Hollywoodu, jako Errol Flynn, Russell Crowe, Nicole Kidmanová, Cate Blanchettová, Naomi Wattsová či Heath Ledger. Série X-men celkem nedávno proslavila Hugh Jackmana, filmy jako Thor či Avengers Chrise Hemswortha, Spielbergův snímek Mnichov Erica Banu, Stroj času Guy Pearce. Australanem byl i jeden z představitelů Jamese Bonda George Lazenby. V televizním seriálu Mentalista se proslavil Simon Baker. Televize zajistila celosvětovou proslulost i "lovci krokodýlů" Stevu Irwinovi či šířiteli

křesťanství Nicku Vujicovi. Z režisérů se v Hollywoodu prosadili Baz Luhrmann, George Miller či Bruce Beresford. Hlavní postavou tzv. australské nové vlny byl režisér Peter Weir. Jako tvůrce hudebních videoklipů se prosadil Russell Mulcahy. Úspěšné jsou i australské modelky jako Miranda Kerrová nebo Elle Macphersonová.

Význačné místo v australské hudbě má skladatel Percy Grainger. V oblasti vážné hudby si získaly kredit operní pěvkyně Joan Sutherlandová a Nellie Melba. Australané se podobně jako jiní umělci z anglofonního prostoru poměrně hodně prosazují v globální popové a rockové hudbě. Nejslavnějšími australskými kapelami jsou AC/DC (frontman Bon Scott), Bee Gees, 5 Seconds of Summer, INXS (Michael Hutchence), Dead Can Dance (Lisa Gerrard), Savage Garden (Darren Hayes), Men at Work či Midnight Oil. Ze sólových umělců Kylie Minogue, Nick Cave, Natalie Imbruglia, Sia Furler či Jason Donovan. Olivia Newton-John (narozená v Anglii) se proslavila ve filmovém muzikálu Pomáda. Michael Balzary je kytaristou americké skupiny Red Hot Chili Peppers. Jako akustický kytarista proslul Tommy Emmanuel.

Hospodářství

Austrálie je vyspělý průmyslově zemědělský stát s bohatou surovinovou základnou a významnou těžbou nerostů, výrazně exportně zaměřený.

Zemědělství

Australské zemědělství zaměstnává necelých 5 % pracujících a má svými přebytky světový význam. Orná půda a trvalé kultury zaujímají jen necelých 6,5 % rozlohy státu; více než polovina plochy země připadá na pastviny. Většina zemědělské půdy trpí nedostatkem vody, velká část orné půdy musí být zavlažována. Přesto díky mechanizaci a novým metodám hospodaření zemědělská produkce od r. 1950 vzrostla o více než 150 %.

Nejdůležitějšími plodinami jsou cukrová třtina kultivovaná především v pobřežním pásmu Queenslandu a pšenice na jihovýchodě a jihozápadě země. Velké klimatické rozdíly dovolují pěstovat nejrůznější druhy ovoce; vzrůstá také vývoz vína pěstovaného hlavně na vinicích Jižní Austrálie a Nového Jižního Walesu. Na zavlažovaných půdách se dále pěstuje bavlna, rýže, sorgo, zelenina, luštěniny a tabák.

Rozhodující je však živočišná výroba. Téměř celá třetina kontinentu je vyčleněna pro chov ovcí. Austrálie má největší stavy ovcí a produkci vlny na světě. Chov skotu vyžaduje kvalitnější vysokotravní pastviny a je soustředěn do oblastí s vyššími srážkami: na maso zejména v Queenslandu a v Novém Jižním Walesu, pro mléko pak blíže místům spotřeby na pobřeží Nového Jižního Walesu a Viktorie.

Austrálie má rozsáhlé původní lesy s hospodářsky využitelnými druhy dřeva hlavně ve východních horách, v Západní Austrálii a na Tasmánii. Největším odběratelem dřeva je Japonsko. Pobřežní oblasti Západní Austrálie a Tasmánie jsou hlavními oblastmi rybolovu.

Průmysl

Austrálie vlastní jedna z největších ložisek železné rudy (oblast Pilbara v Západní Austrálii) a bauxitu (Arnhemská země a Yorský poloostrov) na světě; je také světově významným producentem rud olova, a zinku, manganu, uranu, zlata, stříbra mědi, wolframu, niklu a kobaltu. 1. místo na světě zaujímá v těžbě rud vzácných kovů (zirkonu, rutilu a ilmenitu). Světoznámá jsou naleziště opálů. Nový Jižní Wales a Queensland mají velké zásoby černého a Viktorie hnědého uhlí. Ropa a zemní plyn se těží v šelfových vodách Viktorie a na severovýchodě Jižní Austrálie. Suroviny se vyvážejí do celého světa. Velká část exportu paliv a železné rudy směřuje do Japonska.

Většinu (90 %) energie poskytují tepelné elektrárny na uhlí a zemní plyn, pouze Tasmánie je téměř výhradně zásobována energií z vodních elektráren. Austrálie má jeden atomový reaktor, ale žádné jaderné elektrárny.

Zpracovatelský průmysl se od konce 70. let těžce vyrovnává s konkurencí výrobků z jihovýchodní Asie. Nejdůležitější odvětví představuje černá a zejména barevná metalurgie, strojírenství (dopravní prostředky, těžební, stavební a zemědělské stroje), petrochemie, elektrotechnika a elektronika. Více než polovina průmyslové produkce je soustředěna ve dvou největších městech – Sydney a

Melbourne. Rozsáhlý je potravinářský průmysl, zpracování vlny, masa a kůží. Rozvíjí se turistický ruch, zvláště na tichomořském pobřeží.

Doprava a spoje

Asi 4/5 všech nákladů se přepravují po silnicích, a proto se do stavby nových silnic značně investuje. Infrastruktura ve městech však dosud neodpovídá požadavkům rostoucí dopravy.

Železnice slouží velkokapacitní přepravě nerostných surovin, obilí a dalších zemědělských surovin na velké vzdálenosti. Spíše turistickou atrakcí je známá transaustralská železnice ze Sydney, resp. Adelaide do Perthu. V zemi je na 70 významnějších přístavů; většina z nich obsluhuje hlavní města svazových států a průmyslová a těžební střediska. Největší jsou Sydney, Melbourne, Newcastle a Dampier (vývoz železné rudy). Pravidelná vnitrostátní letecká doprava využívá asi 450 letišť; spojení s odlehlými oblastmi obstarávají malé typy letadel. Australská letecká společnost Qantas přepravuje cestující do 24 zemí světa.

Svobodný tisk má v Austrálii dlouholetou tradici a značný vliv, ale deníky s celostátní působností začaly být vydávány teprve nedávno. Nezávislá Australská rozhlasová společnost je financována státem, ostatní rozhlasové a televizní stanice vysílají na komerčním základě. Místní rozhlasové a televizní stanice jsou financovány ze státních prostředků i z příjmů z reklamy.

Zdravotnictví a sociální péče

Zdravotnictví v podstatě financuje stát. Australský systém všeobecného zdravotního pojištění poskytuje pacientům náhradu 85 % standardních výdajů. Zvláštní zdravotnickou péči pro domorodce žijící v původních komunitách financuje federální vláda, ale spravují a kontrolují je sami Australci. Odlehlým oblastem slouží proslulá Královská služba létajících lékařů založená r. 1928.

Australský svaz, podobně jako Nový Zéland, byl průkopníkem systému sociálního zabezpečení a státní starobní důchody zavedl už v r. 1909. Dnešní systém sociální péče ovšem poskytuje mnohem širší zabezpečení.

Školství

Základní a střední vzdělání je bezplatné a školní docházka je povinná do 15 (na Tasmánii do 16) let. Asi 2/3 dětí se učí ve státních školách. Existuje i rozsáhlá síť předškolních výchovných zařízení. Systém středního vzdělání tvoří převážně smíšené školy všeobecně vzdělávacího typu.